



EESTI  
KAUBANDUS-  
TÖÖSTUSKODA

Rahandusministeerium  
[info@rahandusministeerium.ee](mailto:info@rahandusministeerium.ee)  
[Madina.Talu@fin.ee](mailto:Madina.Talu@fin.ee)

Teie 17.01.2025  
Meie 13.03.2025 nr 4/46

## Arvamuse esitamine riigihangete seaduse lihtsustamise ettepanekute kohta

Lugupeetud Jürgen Ligi!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Rahandusministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Rahandusministeeriumi tellimisel Advokaadibüroo TGS Baltic poolt tehtud riigihangete seaduse lihtsustamise analüüsis toodud ettepanekule nr 12, mis näeb ette plaani muuta vabatahtlike kõrvaldamisaluste kontrollimine vabatahtlikuks. Viisime ettevõtjate seas läbi küsitluse ning ettevõtjatelt saadud tagasisidest lähtudes esitame oma ettepanekud nii ettepanekule 12 kui ka osade teiste analüüsis toodud ettepanekute kohta. Lisaks esitame mõned ettepanekud probleemide kohta, millega on meie poole ettevõtjad korduvalt pöördunud.

Toetame eesmärki muuta riigihangete seadus ja hangete protsess osapooltele arusaadavamaks ja lihtsamaks. Järgnevalt esitame meie seisukohad ja ettepanekud:

1. Kaubanduskoda ei saa hetkel toetada ettepanekut, mis näeb ette muuta riigihangete seaduse § 95 lg 4 toodud hankija õigust vabatahtlike kõrvaldamise aluste ilmnemisel pakkuja või taotleja kõrvaldamisele lisaks anda hankijale õigus otsustada, kas üldse ja milliseid vabatahtlikke kõrvaldamise aluseid kontrollida (ettepanek 12). Nimelt leiame, et reeglid peavad olema läbipaistvad ja võrdsed. Tunneme muret, et selle muudatusega võidakse hankemenetluses suurendada riski, millega antakse varjatult konkurentsieelis ebaausatele ettevõtjatele, kui hankija tegelikult ei kohalda vabatahtlikke kõrvaldamise aluseid üldse.
2. Me ei toeta ettepanekut, mille kohaselt on hankijal võimalus kontrollida vaid majanduslikult soodsaima pakkumuse vastavust, kui pakkumusi hinnatakse üksnes maksumuse alusel (ettepanek 1). Kaubanduskojale tagasisidet andnud ettevõtetest on enamik sellele ettepanekule vastu. Probleemina nähakse võimalikku pakujate õiguskaitse vähenemist. Nimelt, kui muudatuse tulemusena nt 5 pakkumuse puhul hankija hindab hinna järgi 1. kohal asuva pakkumuse sisu vastavust, siis nt 3. kohal olev pakkuja ilmselt ei esita vaidlustust selles osas, et hankija on valesti 1. kohal oleva pakkumuse vastavaks tunnistanud, kuna ta ei tea, kas 2. kohal olev pakkumus on vastav.

### EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REGISTRIKOD 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub üle 3500 ettevõtte, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. Kõja liikmed annavad üle 40 protsendi Eesti ettevõtete käibest, ligi 40 protsendi puhaskasumist ja tasuvad üle 40 protsendi riiklikest maksudest. Koda esindab ja kaitseb kõigi ettevõtjate ühishuve ning on mitteriiklik ja apoliitiline organisatsioon.



3. Koja liikmete seas läbi viidud küsitlusest tulenes, et ettevõtjad ei toeta ettepanekut, mis näeb ette võimaldada kohaldada alla rahvusvahelise piirmäära lihthankemenetluse korda (ettepanek 10), sest selle lahendusega väheneb hankemenetluse läbipaistvus.

4. Enamik ettevõtjatest, kes meie küsitlusele vastasid, ei toeta ettepanekut kaotada riigihangete vaidlustuskomisjon (VAKO) kohustusliku kohtueelse menetluse organina (ettepanek 31), sest VAKO menetlus on kõigile pooltele kiirem ja odavam.

Samas näeme, et osadele ettevõtjatele tekitab kahtlusi VAKO erapooletus, kuna tegemist ei ole kohtuga, vaid Rahandusministeeriumi alluvuses oleva organiga, mille liikmed ei ole kohtunikud. **Mistõttu näeme vajadust VAKO tegevust täiendavalt analüüsida ja regulatsiooni muuta viisil, et säiliks kiire ja soodsam vaidlustusmenetlus ning oleks tagatud erapooletus.**

5. Koja liikmete seas läbi viidud küsitlusest tuleneb, et ettevõtted toetavad ettepanekut tõsta lihthanke ja riigihanke piirmäärasid (ettepanek 9). Piirmäärade tõstmise puhul nähakse positiivsena, et see loob võimaluse hankijal kehtestada alusdokumentides tingimusi kestlikema materjalide kasutamiseks, mis aitab kaasa laialdasemale kestlike materjalide kasutusele.

Ettevõtjad ei ole ühesel seisukohal selles osas, kas piirmäärasid tõsta inflatsiooni võrra või rohkem või mingi kindla protsendi võrra.

6. Lisaks toetame ettepanekut võimaldada hankijal anda ettevõtjale ainult üks võimalus maksuvõla tasumiseks või ajatamiseks (ettepanek 16). Kaubanduskoja poole on mitmed ettevõtjad ka pöördunud seoses sellega, et miks saab maksuvõlgnevuses ettevõtja hangetel osaleda või miks ei ole maksuvõlgnevusel piirmäära, mille ületamisel ei saa pakkumust esitada.

Ettevõtjad näevad, et maksuvõlaga ettevõtja ei oska planeerida oma ettevõtte tegevusi. Hoolas ja kohustusi täitev ettevõtte ei vaja lisavõimalusi kohustuste täitmiseks, kuna need on ette teada. Lisavõimaluste mitmekordne andmine on ebaõiglane kohustusi eeskujulikult täitvate ettevõtete suhtes.

7. Koja liikmete seas läbi viidud küsitlusest tuleneb, et enamik toetavad ettepanekut võimaldada hankijal enamates olukordades esitada hankelepingu täitjale lisatellimus (ettepanek 23). Nõustume, et ettevõtja vahetamine ei pea olema võimatu, et tellida hanke võitnud pakkujalt lisatellimusi, mida on öelnud ka kohus. Kui hanke võitnud ettevõtja teeb kvaliteetsed tööd ning projekti erinevate pakkujate vahel jagamine on keeruline ja ebamõistlik, siis see ongi järgmiste tellimuste eelduseks, mida seadus võiks toetada.

8. Kaubanduskoja poole on pöördunud mitmed ettevõtted murega, et hetkel annab riigihangete seadus hankijale võimaluse, et ta ei pea hindama pakkumuste maksumusi igal juhul ilma käibemaksuta. Seega, kui riigihankele esitavad pakkumused käibemaksukohustuslane ja pakkuja, kes ei ole käibemaksukohustuslane, saab hankija riigihanke alusdokumentides määrata, et käibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust võrreldakse koos käibemaksuga



EESTI  
KAUBANDUS-  
TÖÖSTUSKODA

ja mittekäibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust ilma käibemaksuta ning tema pakkumusele käibemaksu kunstlikult ei lisata.

Meie küsitlusele vastanud ettevõtjad leidsid et riigihangete seadust peab muutma selliselt, et käibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust peab hindama ilma käibemaksuta, kui pakkumuse esitavad käibemaksukohustuslane ja mittekäibemaksukohustuslane.

Käibemaksukohustuslase ja mittekäibemaksukohustuslase pakkumuste erinevalt hindamine tekitab pakujate vahel suurt ebavõrdsust, sest käibemaksukohustuslasest ettevõtte ei suuda pakkuda nii soodsat hinda pakkumuses koos käibemaksuga, kui mittekäibemaksukohustuslane. Näiteks võib selline olukord tekkida koolitusteenuse osutamise leidmise hangetes. Seejuures võib käibemaksukohustus tekkida ka sellel ettevõttel, kellel seda ei olnud pakkumise esitamise ajal. Lisaks, kui suureneb käibemaksumäär tööde teostamise ajal, siis ilma käibemaksuta pakkumiste puhul ei teki probleemi lisanduva käibemaksu osas, sest kõik pakkumused hinnatakse ühte moodi. Märgime, et riigihangetes ei hinnata ühegi teise riikliku maksu suurust, mida ettevõtjad peavad tasuma. Seega võiks jätta hindamisest välja ka käibemaksu.

**Eeltoodust teeme ettepaneku muuta riigihangete seadust selliselt, et teenuste osutamise hangete puhul käibemaksukohustuslasest pakkuja pakkumust peab hindama ilma käibemaksuta, kui pakkumuse esitavad käibemaksukohustuslane ja mittekäibemaksukohustuslane.**

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja seisukohti ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Ann Raun [ann.raun@koda.ee](mailto:ann.raun@koda.ee) 6040071